

Vsetínská pochodeň?

Poznámky k životopisu Bohumila Peroutky (1926–1969)

PAVEL MAŠLÁŇ, LUKÁŠ F. PELUNĚK

Na podzim 2019 uplynulo půl století od chvíle, kdy se na nádvoří vsetínského zámku upálil pracovník místního muzea RNDr. Bohumil Peroutka. Jednalo se o tragické vyústění života člověka, který se tělem i duší oddal badatelské činnosti a na jehož erudici a lidskou povahu dodnes vzpomínají jeho bývalí kolegové, přátelé a žáci.

Po roce 1989 se na veřejnosti objevily nepodložené domněnky, že Bohumil Peroutka byl další lidskou pochodní a jeho tragická smrt byla stavěna na roveň protestu Jana Palacha nebo Jana Zajíce. Jak už to ale v historii bývá, pozadí Peroutkova osudného činu bylo poněkud složitější. Přiblížíme zde proto životní dráhu vsetínského muzejníka a pokusíme se osvětlit příčiny jeho sebevraždy.¹

Bohumil Peroutka se narodil 6. srpna 1926 v Bratislavě. Jeho otec Bohumil Peroutka starší tam působil ve vysoké úřednické funkci jako vrchní kancelářský oficiál bratislavského župního úřadu. Oba rodiče byli v době narození svého prvního a jediného potomka pokročilejšího věku, otci bylo 41 let a matce 38 let. Otec byl v roce 1930 předčasně penzionován a rodina přesídlila na Vsetínsko. Na Valašsku totiž měla příbuzné Bohumilova matka, rozená

Hlavicová. Peroutkovi následně žili v Rokytnici v dvojdomku č. p. 212, který si koupili. Tamtéž docházel mladý Bohumil Peroutka do obecné školy a v roce 1937 začal studovat na Masarykově gymnáziu ve Vsetíně. Byl poměrně nadaný žák, celou základní školu a většinu ročníků na gymnáziu prospíval s vyznamenáním, do jeho studia ovšem zasáhla druhá světová válka.² Během válečných let, od 6. srpna 1944 do 23. května 1945, byl totálně nasazen do vsetínského Zbrojovky. Po osvobození složil 1. července 1945 maturitní zkoušku, následně o prázdninách navštěvoval v Brně pětítýdenní kurz pro přípravu abiturientů středních škol na učitelské povolání.

Na podzim téhož roku pak byl přijat na Filozofickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, kde studoval aprobaci dějepis-zeměpis. První léta Peroutkových studií poznamenala

rodinná tragédie: v roce 1946 mu po nehodě umřela matka a o rok později zemřel i jeho otec. Na studiích se Bohumil následně udržel díky státní penzi, stipendiu a brigádám, které v letech 1948–1950 vykonával jako demonstrátor v Antropologickém ústavu Přírodovědecké fakulty MU, kde byl mimo jiné pověřen vedením knihovny.³

Po složení první státní zkoušky v říjnu 1949 podal žádost školskému referátu Krajského národního výboru (KNV) v Gottwaldově (Zlíně) o odklad nástupu do zaměstnání o jeden rok. Zdůvodnil ji potřebou dokončit práci v Antropologickém ústavu a zároveň nutností používat místní knihovnu pro svou disertační práci z oboru historického zeměpisu. Této žádosti bylo vyhověno.⁴ Po složení druhé státní zkoušky v červnu 1950 nastoupil k 1. září kandidát profesury Bohumil Peroutka na osmiletou střední

- 1 K životu Bohumila Peroutky se dochovalo více pramenů, které umožňují jeho vcelku věrnou rekonstrukci. Část je uložena v Muzeu regionu Valašsko (MRV) ve Vsetíně v sedmi kartonech, obsahujících hlavně poznámky k jeho článkům, výpisky z archiválií a korespondenci. Další část se nachází ve Státním okresním archivu (SOKA) Vsetín, kde jsou osobní doklady, soukromá korespondence či rukopisy některých prací. Vyšetřovací spis sebevraždy je uložen v pobožce Archivu bezpečnostních složek (ABS) v Brně-Kanicích. Další informace k jeho profesnímu působení jako archiváře a ředitele vsetínského muzea lze nalézt ve Státním okresním archivu Vsetín, ve fondu Okresní národní výbor (ONV) Vsetín a také v archivu Muzea regionu Valašsko.
- 2 SOKA Vsetín, f. RNDr. Bohumil Peroutka, k. 1, inv. č. 6, různé osobní dokumenty.
- 3 Tamtéž, Potvrzení Masarykovy univerzity z 13. 12. 1949; KOČÍK, René – KUČNÝ, Martin: *RNDr. Bohumil Peroutka. Pohled na život a dílo vsetínského historika a abiturienta Masarykovy gymnázia ve Vsetíně*. Vsetín 1994 (nakladatel neuveden), s. 3.
- 4 Archiv MRV, částečně inventarizovaná pozůstalost Bohumila Peroutky, Žádost Bohumila Peroutky Ministerstvu školství z 14. 12. 1949.

Bohumil Peroutka na dovolené v Polsku

Foto: Muzeum regionu Valašsko

školu v Hošťálkově. Vsetínsko si vybral za své profesní působiště sám, měl rád hornatý kraj Valašska a také se chtěl starat o domek po rodičích v Rokytnici. V Hošťálkově učil do roku 1954, kdy byl pro nedostatek učitelů požadované aprobace přeložen na jedenáctiletou střední školu ve Valašských Kloboukách.⁵

Mimo výuku se Peroutka věnoval dalším rozličným aktivitám: byl archivářem Místního národního výboru (MNV) Hošťálková, členem místního rozhlasového kroužku, dále vlastivědného kroužku Okresního muzea na Vsetíně a konečně i kulturně propagačním referentem Svazu československo-sovětského přátelství (SČSP) v Hošťálkově. Po přeložení se stal také členem archeologické sekce Okresní vlastivědné komise ve Valašských Kloboukách.⁶ Při tom všem dokončil na přírodovědecké fakultě rigorosum z oboru antropologie a etnografie a dne 31. srpna 1953 byl promován na dok-

tora přírodních věd. Jeho disertační práce nese název *Lužice a Lužičtí Srbové*.

Učitelská profese ovšem Bohumila Peroutku příliš nenaplňovala. I když mu práce s dětmi nečinila potíže – dětem se dokonce věnoval i později v rámci organizace muzejních kroužků a výletů po Valašsku –, jeho hloubavá povaha spíše tíhla k vědecké činnosti. Na výzvu katedry prehistorie a národopisu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity podal 9. dubna 1955 žádost o externí aspiranturu v tomto oboru. Zároveň byl fakultou vyzván, aby tam od zimního semestru dvě hodiny týdně přednášel. Proto požádal KNV v Gottwaldově o přeložení do Brna. Tato žádost byla zamítnuta pro nedostatek volných míst v Brně.⁷ Na učitelském stupínku se ale Peroutka stejně dlouho nezdržel. Ve Vsetíně se v důsledku nemoci Richarda Pavlíka v létě 1955 uvolnilo místo okresního archiváře a Bohumil Peroutka opět požádal KNV

v Gottwaldově o rozvázání učitelského pracovního poměru. Žádosti bylo vyhověno a Peroutka tak mohl od září zahájit novou životní etapu.

Okresní archivář a ředitel muzea

Městský archiv ve Vsetíně byl zřízen v roce 1943 a velkou zásluhu na jeho počátečním fungování měl místní kronikář Richard Pavlík (1889–1966), který neúnavně sbíral písemnosti z historie města. Rozhodnutím ONV Vsetín byl roku 1948 zřízen okresní archiv. Za sídlo nové instituce byla zvolena budova tzv. staré radnice na Horním náměstí. Archiv trpěl nedostatkem prostor, jelikož zde sídlilo i okresním muzeum a celkově stará radnice neposkytovala příliš vhodné podmínky k uložení archiválií, neboť budova byla silně postižena vlhkostí. Navíc archiv narážel i na nezáměr zřizovatele ONV Vsetín, malé finanční zabezpečení a zpočátku také na neujasněné právní zakotvení. Problémem bylo i nedostatečné personální obsazení. Richard Pavlík a Bohumil Peroutka tak zůstávali po dlouhou dobu jedinými odbornými zaměstnanci archivu.⁸

Peroutka se oficiálně ujal funkce archiváře k 1. září 1955.⁹ Po nástupu do nového zaměstnání musel v mimoúředních hodinách dohánět i práci za svého předchůdce Pavlíka, jelikož místo archiváře bylo neobsazeno celý jeden rok. Ve složitých podmínkách Peroutka pokračoval v přípravě aspirantury etnografie, kdy od svého zřizovatele dostával ročně 30 denní pracovní volno k vykonávání studijních aktivit. V rámci aspirantury také vyhledával v archivu archiválie pro své vysokoškolské učitele – historika Josefa Macúrka (1901–1992) a etnografa Antonína Václavíka

5 Tamtéž, Rozhodnutí o změně pracovního místa z 2. 11. 1954.

6 Tamtéž, Návrh na zvýšení pevného platu učitelů z 1. 12. 1954.

7 Tamtéž, Žádost Bohumila Peroutky o přeložení ze dne 13. 4. 1955.

8 BALETKA, Ladislav: Státní okresní archiv Vsetín. Jeho předchůdci a jeho vznik a vývoj do r. 2002. In: *Sborník Státního okresního archivu Vsetín*, 2006/1, s. 4–56.

9 Tamtéž, s. 33.

(1891–1959).¹⁰ Přes veškerou snahu ale studium nedokončil. V roce 1957 požádal o odklad aspirantských zkoušek z důvodu pracovní vytíženosti. Vedle práce v archivu se totiž věnoval národopisným sbírkám v muzeu a také se ujal funkce městského kronikáře. Sdělené důvody nebyly vzaty v potaz a v prosinci 1957 mu děkan filozofické fakulty udělil důtku a stanovil podmínku, že musí složit všechny chybějící zkoušky do února následujícího roku. Vzhledem k jeho pracovnímu vytížení se tak nestalo, a prorektor brněnské univerzity proto v červenci 1958 vědeckou aspiranturu Peroutky zrušil.¹¹

Nakupení úkolů v zaměstnání a neúspěšné studium se nejspíše podepsaly na Peroutkově zdravotním stavu. Projevil se u něj paranoidně fobický syndrom a od července 1958 musel být hospitalizován v psychiatrické léčebně v Kroměříži.¹² Vzhledem k tomu, že se mu také aktivoval revmatický proces na srdci, protáhla se jeho hospitalizace až do prosince 1959.¹³

Po návratu z hospitalizace se Bohumil Peroutka znovu plně zapojil do své práce. Během roku 1960 byly sloučeny okresní archivy ve Vsetíně a ve Valašském Meziříčí a rozšířený vsetínský okresní archiv zahrnoval i depozitáře v Kelči a Rožnově pod Radhoštěm. Peroutka byl od 1. července téhož roku jmenován jeho vedoucím, zároveň jej ONV Vsetín pověřil také funkcí správce okresního muzea, a sice od 23. listopadu.¹⁴ Ani archivní práce ovšem Peroutku zcela nenaplnovala. Po jmenování do čela muzea měl funkci archiváře výhledově opustit, ale jelikož ONV neschválil jeho náhradníci, musel na dvou židlích – vedoucím archivu a správcem

Bohumil Peroutka při práci v muzeu

Foto: Muzeum regionu Valašsko

muzea – setrvat i během roku 1961, než jej v archivu nahradil Josef Král.

Po uvolnění z archivu se Peroutka stal ředitelem Okresního muzea ve Vsetíně, oficiálně se tak stalo 1. ledna 1962. Po jeho nástupu do funkce došlo ve fungování této instituce k výrazným změnám. Podobně jako v případě archivů bylo následujícího roku rozhodnuto o sloučení vsetínského muzea s muzeem ve Valašském Meziříčí, což se oficiálně stalo k 1. lednu 1964. Sloučením muzeí vznikl Vlastivědný ústav Vsetín, pod jehož křídla se zařadilo i muzeum v Kelči.

Nově vzniklému ústavu byl jako sídlo přidělen vsetínský zámek, čímž získal větší prostory pro uložení sbírek a důstojnější výstavní prostory.

Nutno říci, že se zpočátku jednalo o danajský dar – na zámku totiž byla v letech 1952–1963 dislokována jednotka Vnitřní stráže, která měla za úkol hlídat Zbrojovku Vsetín. Vojáci ovšem památkový význam budovy příliš nedoceňovali a zámek byl po jejich odchodu notně zdevastován. V novém působišti pracovali muzejníci v provizorních podmínkách až do roku 1967, kdy byla zahájena rozsáhlá rekonstrukce trvající sedm let. První dva roky mohlo muzeum v prostorách zámku vystavovat, ale poté bylo na pět let z důvodu stavebních omezení pro veřejnost uzavřeno.

V prvních letech nové funkce ředitele měl Peroutka na starosti vcelku malý provoz, mimo správu sbírek se

10 Tamtéž.

11 *SOkA Vsetín*, f. RNDr. Bohumil Peroutka, k. 2, inv. č. 120, Dopis prorektora brněnské univerzity z 14. 7. 1958, fol. 11.

12 *ABS*, f. O 12-8 (Okresní správa SNB Vsetín), inv. č. 136, bal. č. 7: Bohumil Peroutka, nar. 1926, sebevražda, Usnesení SNB Vsetín ve věci sebevraždy RNDr. Bohumila Peroutky z 30. 11. 1969, fol. 2.

13 *Archiv MRV*, částečně inventarizovaná pozůstalost Bohumila Peroutky, Oznamení psychiatrické léčebny Kroměříž z 23. 12. 1959.

14 Muzeum ve Vsetíně bylo založeno roku 1924 MUDr. Františkem Sovou jako soukromá instituce, o čtyři roky později přešlo do majetku města. Od roku 1945 sídlilo v prvním poschodí tzv. staré radnice na Horním náměstí. V roce 1954 se jeho zřizovatelem stal ONV Vsetín. Tehdy v něm pracovali dva odborní pracovníci.

muzejní pracovníci věnovali hlavně výstavní a publikační činnosti. Vzhledem k nevelkým prostorům na staré radnici nebyly výstavy příliš rozsáhlé, ovšem během roku 1962 jich zde uspořádali dokonce dvanáct.¹⁵ Vytvořením Vlastivědného ústavu a jeho stěhováním do nových prostor narůstal pro ředitele počet úkolů administrativního rázu. V době, kdy se Peroutka ujal funkce ředitele, s ním v muzeu pracovali další tři odborní pracovníci. Po vzniku Vlastivědného ústavu byl zvýšen celkový počet pracovníků na devět, z toho šest bylo odborných.

Peroutka také vedl jednání o vydávání sborníku *Valašsko. Sborník o jeho životě a potřebách*. S prosazováním jeho tisku u Krajského nakladatelství v Ostravě započal ještě před nástupem do muzea v roce 1961, ve funkci ředitele archivu. Sborník měl navázat na vlastivědný sborník *Valašsko*, vydávaný do roku 1958 Moravským muzeem v Brně.¹⁶ Kvůli reorganizaci muzeí měla vydání 8. ročníku organizovat v roce 1962 nová redakce ve Vsetíně v nákladu 1500 výtisků.¹⁷ De facto se jednalo o periodikum zabývající se historií regionu, do něhož přispívali nejen vlastivědní pracovníci z Valašska, ale i z univerzit jako František Dostál (1902–1971) či Josef Macůrek. Sborník vycházel do roku 1968 a celkově vyšlo pět jeho čísel, na rok 1969 měl Peroutka nachystáno do tisku nové číslo, vzhledem k měnícím se poměrům se ale ztížily podmínky k vydávání. Na odbor kultury Severomoravského kraje musela být zaslána nová registrace tisku sborníku, aby posoudil jeho „ideový program“ a pokrytí jeho rozpočtu. Ačkoliv požado-

Bohumil Peroutka na zájezdu ve Francii

Foto: Muzeum regionu Valašsko

vané údaje Peroutka poslal 9. října 1969, k vydání již nedošlo.¹⁸ Stalo se tak nejspíše i z důvodu Peroutkovy sebevraždy, jelikož režim nechtěl jeho osobu připomínat ve veřejném prostoru; stejné důvody vedly k přehodnocení vydání jeho plánované monografie o rožnovských rebeliích. Články do zrušeného čísla *Valašska* nebyly nijak ideologicky závadné, záminkou k nevydání proto zřejmě bylo pouze Peroutkovo jméno. Jeden z textů, který měl v čísle publikovat, měl název *Historie v obecních kronikách*.¹⁹ Tento článek sice nakonec vyšel ve sborníku historických prací *Valašsko revoluční*, jako autor je ale uveden místní normalizátor Robert Randýsek (1927–?) a o zesnulém Peroutkovi v něm není zmínka. Pouze je uvedeno, že text pochází z materiálů

Vlastivědného ústavu.²⁰ Přitom původní text zůstal zachován, jen byl doplněn o údernější titulky *Revoluční Valašsko ve světle obecních kronik* a o několik odstavců na úvodu a konci, jež uváděly článek do „správného“ ideologického kontextu.

Vedle práce v muzeu byla velkou Peroutkovou vášní turistika, které se nevěnoval jen v Československu, ale pravidelně vyrážel i do zahraničí. V létě 1957 se účastnil turistického zájezdu s Čedokem na Kavkaz, konkrétně do Gruzie.²¹ V roce 1961 navštívil Drážďany. Do východního Německa se podíval i o dva roky později. V roce 1964 trávil dovolenou v Maďarsku, následujícího roku se účastnil poznávacího zájezdu do Francie a Beneluxu. V létě 1968 navštívil Kyrgyzstán a Kazachstán,

15 Archiv MRV, Roční výkaz o muzeu, 5. 1. 1963.

16 Navazoval na sborník *Naše Valašsko*, redigovaný prof. Josefem Válkem a Františkem Táborským od roku 1929. Během protektorátu bylo jeho vydávání zastaveno. V roce 1952 jej znovu začalo pod názvem *Valašsko* vydávat Moravské muzeum v Brně za redakce Dr. Vlasty Fialové, kdy došlo ke spojení redakce původního *Našeho Valašska* a *Doliny Urgantiny*.

17 Archiv MRV, Valašsko I, Valašsko 1959–1961 korespondence, dopis Bohumila Peroutky z 29. 3. 1961.

18 Tamtéž, Valašsko VIa, Valašsko 1969, korespondence, dopisy z 9. 9. a 9. 10. 1969.

19 Archiv MRV, Valašsko VIa, Valašsko 1969, rukopisy článků.

20 RANDÝSEK, Bedřich: *Revoluční Valašsko ve světle obecních kronik*. In: VÁVRA, Jaroslav – RANDÝSEK, Robert: *Valašsko revoluční. Sborník historických prací*. Vlastivědný ústav, Vsetín 1971, s. 53–57.

21 *SOKA Vsetín*, f. RNDr. Bohumil Peroutka, k. 6, inv. č. 222, Turistický deník z výpravy.

kde se setkal s valašským rodákem a zakladatelem místního družstva Interhela Rudolfem Marečkem.²² Jeho poslední zahraniční cesta do Jugoslávie a Itálie se pak uskutečnila v létě následujícího roku. Při svých výletech propojoval zálibu v chůzi po horách s prohlídkami místních pamětihodností.

Odborné a popularizační dílo

Abychom více osvětlili odborný záber Bohumila Peroutky, musíme se zmínit rovněž o některých jeho publikovaných textech. Z valné většiny se jedná o články či recenze otištěné na stránkách *Valašska*, několik textů nalezneme také v regionálním časopise *Dědina pod Beskydem* a ve *Zprávách okresního muzea na Vsetíně* – periodika, jehož vznik inicioval mimo jiné sám Peroutka.

Zřejmě hlavním a publikačně frekventovaným tématem Peroutkova bádání byla historie dělnického hnutí a s ní spojené příspěvky k politickým i hospodářským dějinám regionu. Jedním z textů k tomuto tématu je článek *První dělnické časopisy na Valašsku*.²³ Peroutka se v něm nevěnuje pouze vývoji sociálnědemokratického tisku v rovině politické, ale je patrné, že poctivě prostudoval kompletně všechna čísla jednotlivých časopisů. Všimá si zároveň, že některé články *Boje Valašska* byly ovlivněny idejemi křesťanského socialismu, a objektiv-

ně je chápe jako pokrokové. V celém článku Peroutka zdařile analyzuje, jakým stylem se autoři těchto textů vyjadřovali a co/jak/proč reflektovali. V obdobném duchu objektivního zhodnocení se nese také jeho článek *Z historie oslav 1. máje na Vsetínsku*.²⁴ Představuje téma od skromných počátků v roce 1890 přes významnější rok 1900 a posléze období první Československé republiky, kdy se diferencovaly dvě skupiny manifestujících na prvního máje – sociální demokraté a nově silnější komunisté (např. roku 1936). Letmou zmínku si zaslouží i Peroutkův článek o Karlu Dědicovi (1862–1928), rodákovi ze Vsetína, sociálně demokratickém politikovi a poslanci Národního shromáždění ČSR. Ve svém článku o kandidatuře T. G. Masaryka do říšské rady roku 1907 je již výrazně cítit volnější ovzduší roku 1968. Peroutka Masarykovu roli a význam pro region hodnotí relativně kladně, a dokonce se pouští na tenký led historiografické polemiky, když hovoří o tom, že *marxistická historiografie zaujala neměnná negativní stanoviska*, když právě přední českoslovenští historici zcela upozaďovali význam účasti sociální demokracie na událostech kolem Masarykovy volební kampaně.²⁵ V obsahově kratším článku *Zaniklý průmysl na Rožnovsku* pak Peroutka zpracoval stručný přehled průmyslových činností, jež v minulosti zanikly v bezprostředním okolí

města Rožnova – sklářství a železné hamry v Zubří.

Konečně bychom neměli zapomenat na dva články *Rožnovské rebelie a Revoluční hnutí valašských evangelíků v letech 1777–1781*, v nichž pojednal o četných rebéliích obyvatelstva Valašska, jimž připisoval nejen náboženský, ale i sociální aspekt.²⁶ Téma rožnovských rebélií zpracoval Peroutka podrobněji a připravoval jeho vydání v knižní podobě, kdy už měl hotový strojopis, který se nachází v jeho pozůstalosti.²⁷ K vydání knihy ale kvůli jeho tragickému úmrtí nedošlo. Tolik ve stručnosti o Peroutkově zájmu o problematiku, jež mu byla osobně jakožto levicově orientovanému mladému člověku osobně i odborně zřejmě nejbližší.

Výrazným rysem Peroutkových článků byla strážlivost a snaha o nestranné uchopení problematiky. V některých případech se nebál otevřít či rozšířit odbornou diskusi (např. recenze na knihu Dimitra Krandžalova *Valaši na Moravě. Materiály, problémy, metody*), kriticky se snažil ohodnotit méně kvalitní regionální vlastivědnou literaturu, nezalekl se ani kritiky některých vývodů marxistických historiků – současníků (již zmíněný Jurij Křížek). Ze všech Peroutkových textů se snad poněkud vymyká článek *Na hranici*, otištěný v *Dědině pod Beskydem*, v němž neobvyklým, spíše beletristickým způsobem pojednává o společných

22 Rudolf Mareček (1888–1970), vyučený stolař, rodák z Nového Hrozenkova. V mládí kvůli práci putoval celou střední Evropou. Nakonec se dostal až do Ruska, kde v roce 1917 vstoupil do Bolševické strany a poté se účastnil občanské války ve střední Asii. V roce 1918 vedl sovětskou diplomatickou misi do Číny. Po skončení občanské války se vrátil do Československa, kde organizoval vystěhovalectví do Kyrgyzstánu a zakládání komuny ve Frunze v rámci družstva Interhelpa a později Reflektor. V době stalinského teroru byl sám perzekvován, komunistické straně přesto zůstal věrný. Svědčí o tom i fakt, že v 50. letech bylo jeho zálibou zdolávat neznámé vrcholy pohorí Tan Šan a pojmenovávat je po československých komunistických pohlavárech. V 50. a 60. letech několikrát navštívil Československo a měl zde přednášky pro veřejnost. Zemřel v Alma Atě. *Archiv MRV*, pozůstalost Rudolfa Marečka P11, k. V/1, inv. č. 472, PEROUTKA, Bohumil: 75 let Rudolfa Marečka (nevydaný rukopis).

23 PEROUTKA, Bohumil: První dělnické časopisy na Valašsku. In: *Valašsko. Sborník o jeho životě a potřebách*, 1959–1961, roč. VIII, č. 1, s. 8–17.

24 TÝŽ: Z historie oslav 1. máje na Vsetínsku. In: *Zprávy Okresního musea na Vsetíně*, 1958 (květen), s. 1–4.

25 TÝŽ: Kandidatura T. G. Masaryka ve volbách do říšské rady v roce 1907. In: *Valašsko. Sborník o jeho životě a potřebách*, 1968, č. 12, s. 9–17.

26 TÝŽ: Rožnovské rebelie. In: *Valašsko. Sborník o jeho životě a potřebách*, 1965, č. 9, s. 37–59.

27 *SOka Vsetín*, f. RNDr. Bohumil Peroutka, k. 4, inv. č. 191A, PEROUTKA, Bohumil: *Hnutí poddaných proti feudálnímu útisku na Rožnovsku v polovině 18. století*.

souvislostech mezi obyvatelstvem na obou stranách moravsko-slovenské hranice na Valašsku, v duchu slovanské vzájemnosti. V tomto případě snad bylo autorovým záměrem napsat esej či subjektivně zabarvené zamyšlení, aby byl text přístupnější širšímu čtenářskému publiku.

Pražské jaro a tragický konec

V období Pražského jara pracoval Bohumil Peroutka ve Vlastivědném ústavu už jenom jako řadový odborný zaměstnanec. Ředitelský post opustil na vlastní žádost a lékařské doporučení na začátku roku 1967 ze zdravotních důvodů.²⁸ Psychické problémy se mu vrátily, takže od 1. prosince 1966 do 11. února 1967 prodělal další léčení na psychiatrickém oddělení v Kroměříži. Jeho ošetřující lékař mu doporučil, aby se nezatěžoval řídicí funkcí a hospodářskými záležitostmi. Pečlivé povaze Bohumila Peroutky nejspíš nevyhovovala vedoucí pozice, v rámci které vzhledem k rekonstrukci vsetínského zámku přibývalo úkolů administrativního rázu. Také původní malé vsetínské muzeum se vznikem Vlastivědného ústavu rostlo – zatímco v době Peroutkova nástupu v něm pracovali celkem čtyři lidé, v roce 1966 už jich bylo 17 (včetně ředitele). Dle svého založení se tedy raději zabýval bádáním, publikováním a vydáváním časopisu *Valašsko* než organizací práce druhých.²⁹ Nástupcem Peroutky v ředitelské funkci Vlastivědného ústavu se stal již výše zmíněný promováný historik Robert Randýsek.

Bohumil Peroutka se ve svém životě výrazněji politicky neangažoval, ni-

kdy se nestal členem KSČ. Jak jsme již uvedli, v 50. letech byl členem SČSP v Hošťálkové. Od mládí u něj můžeme pozorovat výraznou myšlenkovou inklinaci k levici, v jeho muzejní pozůstalosti se dochovalo např. několik volebních letáků z první republiky patřících komunistické straně a sociální demokracii a poznámek k novinovým článkům, kriticky se vyjadřujících k sociální nespravedlnosti.³⁰ I na základě jeho odborných prací a účasti v komisi pro zpracování regionálních dějin KSČ a dělnického hnutí na Vsetínsku (ustanovena roku 1958), kde působil mezi pamětníky jako odborný garant, lze vidět, že mu bylo blízké levicové myšlení. Nejvíce se projevilo ve zmíněných člancích *Z historie oslav 1. máje a První dělnické časopisy na Vsetíně*, vydaných na základě působení v uvedené komisi. Zároveň si uvědomoval negativa komunistického režimu a nevěřil slepě mocenské propagandě. V jeho pozůstalosti zůstaly dochovány básně či recesistické články dělající si legraci ze socialistického realismu a oficiálních budovatelských frází.³¹ Peroutka nejspíše nebyl přímo jejich autorem, ale vzhledem k jeho později veřejně prezentovaným názorům lze předpokládat, že mu byly přinejmenším sympatické. Z dochované korespondence s přáteli lze také vypožorovat, že nebyl jen vážným badatelem, který žil jen v knihách. Nestranil se ani zábavy a měl rád humor, často i hrubšího zrna.³² Zároveň je třeba zmínit fakt, že v záznamech Státní bezpečnosti byl veden jako majitel konspiračního bytu pod krycím jménem „Beseda“. Jeho svazek byl 12. dubna 1966 uložen pod archívním

číslem AA-14097 OV a 23. října 1972 zničen, takže ani o průběhu jeho spolupráce s StB, ani o jejích důvodech nemáme bližších informací.³³

Změny společenského klimatu v šedesátých letech Peroutka uvítal a sám se začal více politicky angažovat. Zúčastnil se několika schůzi Klubu angažovaných nestraníků (KAN) ve Valašském Meziříčí, ale kvůli příliš jednostranné orientaci klubu se v něm dále neangažoval a přestoupil do Československé strany socialistické.³⁴ Stal se členem okresního výboru strany a v roce 1969 ji reprezentoval na krajské konferenci v Ostravě. Dochovaly se i jeho kritické poznámky k programu strany, v nichž můžeme spatřovat jeho názory na dosavadní vývoj ve společnosti.³⁵ Uznává v nich určitý pokrok v hospodářství a sociální otázce, zároveň však podotýká, že vedle tohoto pokroku došlo i k regresi v oblasti lidských práv a svobod člověka. Socialistická strana by podle něj měla požadovat právo svobodného pohybu uvnitř státu i za jeho hranicemi, svobodu spolčovacích i shromažďovacích, svobodu slova a tisku, právo na stávku a další práva uvedená ve Všeobecné deklaraci lidských práv. Stát by se podle jeho názoru měl více zasazovat o práva našich menšin v Polsku a Maďarsku (Peroutka je navštívil během svých cest do zahraničí). Co se týče voleb do Národního shromáždění, socialistická strana by podle Peroutky měla požadovat svobodné volby a maximální délku funkčního období u volených orgánů. Největší formou podílu občana na výkonné moci by mělo být všelidové referendum. Peroutka viděl jako jednu z největších chyb

28 Tamtéž, f. ONV Vsetín, k. 1369, inv. č. 1225, sign. 456/1, Zpráva školské a kulturní komise ONV Vsetín ze 17. 2. 1967.

29 KOČÍK, René – KUČNÝ, Martin: *RNDr. Bohumil Peroutka*, s. 4.

30 *Archiv MRV*, částečně inventarizovaná pozůstalost Bohumila Peroutky P9, k. 5, inv. č. 157.

31 *SOKA Vsetín*, f. RNDr. Bohumil Peroutka, k. 7, inv. č. 237.

32 Tamtéž.

33 Záznam z 13. 4. 1965 o evidenci svazku reg. č. 10217 Vsetín v Registračním protokolu operativních svazků – viz https://www.abscr.cz/data/pdf/knihy/OST/OST_9.pdf (citováno k 25. 10. 2019). Informace o způsobu využití bytu se nedochovaly.

34 KOČÍK, René – KUČNÝ, Martin: *RNDr. Bohumil Peroutka*, s. 5.

35 *SOKA Vsetín*, f. RNDr. Bohumil Peroutka, k. 4, inv. č. 191.

Bohumil Peroutka pronáší projev při znovuožehání pomníku TGM ve Vsetíně-Jasenících, 7. července 1968
Foto: Muzeum regionu Valašsko

programu absenci státi o soudnictví, obor v jeho očích prošel v uplynulých letech nejpětšími zkouškami a nejvíce se zpronevěřil svému poslání. Strana by se měla zasazovat hlavně o zrušení trestu smrti. Za další minusy programu považoval také absenci dřívějšího požadavku odluky státu

od církve a malý prostor věnovaný mládeži.

Uvolnění poměrů umožnilo Bohumilu Peroutkovi více se odborně věnovat osobnosti prezidenta Tomáše Garrigua Masaryka, který byl až do 60. let režimem ostrakizován. O jeho kandidatuře do říšské rady roku 1907

na Valašsku vydal již zmíněný článek. Zároveň napsal na žádost ostravského nakladatelství Profil recenzi ke knize Stanislava Jandíka *Masaryk na Valašsku*,³⁶ protože nakladatelství plánovalo knihu znovu vydat během roku 1970 společně s doslovem z Peroutkova pera.³⁷ V recenzi uznává odborný přínos knihy a ohrazuje se proti tendenčním útokům na publikaci z 50. let vedeným z ideologického hlediska.³⁸ Při opětovném odhalení pomníku TGM ve Vsetíně-Jasenících 7. července 1968 pronesl Peroutka projev věnovaný prvnímu prezidentovi a 50. výročí vzniku Československa. V něm ve stručnosti shrnuje jeho život, životní filozofii a působení na Valašsku, plně se hlásí k jeho odkazu humanity a demokracie, označuje jej za jednoho z nejpětších géniů našich národních dějin. Vyzdvihuje TGM hlavně jako veřejnou autoritu, která velkou měrou přispěla k tomu, že za první Československé republiky zakotvila humanistická úcta k člověku, úcta k právům a menšinám a odpor proti šovinismu a rasismu. Tyto základy by si měli brát lidé dle Peroutky nadále za vzor a vracet se k nim. Na konci projevu pronesl tato slova: *Věřme, že konečně dochází v našem národě k oné revoluci hlav a srdcí, o jejíž oprávněnosti a nutnosti byl Masaryk vždy a hluboce přesvědčen!*³⁹

Z výše uvedeného lze vidět, že Bohumil Peroutka se s obrodným procesem Pražského jara ztotožnil a vkládal do něj velké naděje, co se týče budoucího vývoje státu a společnosti. Bohužel pro něj i celou republiku přišel šok v podobě invaze vojsk Varšavské smlouvy 21. srpna 1968. Zpráva o obsazení Československa Peroutku zastihla na dovolené v Jugoslávii. Jako všichni ostatní, tak i on jí byl zaskočen a rozhořčen. Zároveň si udržoval alespoň malou naději, že

36 JANDÍK, Stanislav: *Masaryk na Valašsku. Jeho boj o poslancecký mandát (reportáž o tom, jak byl profesor T. G. Masaryk volen poslancem za valašská města)*. Volná myšlenka, Praha 1936.

37 *SOKA Vsetín*, f. RNDr. Bohumil Peroutka, k. 2, inv. č. 125, Peroutkova korespondence s nakladatelstvím Profil z let 1968–1969.

38 Tamtéž, k. 4, inv. č. 190, recenze na knihu *Masaryk na Valašsku*.

39 *Archiv MRV*, částečně inventarizovaná pozůstalost Bohumila Peroutky P9, k. 5, inv. č. 160.

Peroutkův osudový článek z Nového Valašska

Foto: Muzeum regionu Valašsko

vše není ztraceno, jelikož Československo má vedení, jemuž důvěřuje, jak bezprostředně shrnul v nevydané zprávě nazvané *Dojmy z cesty do vlasti*.⁴⁰ Naděje ale Peroutkovi dlouho nevydržela. Dokladem je strojepis *Povídání pro příští pamětníky!*, kde ironizuje autory tzv. zvacího dopisu.⁴¹ Zklamání a rozhořčení z událostí lze vidět i v dopise, který Peroutka adresoval 9. září 1968 Rudolfu Marečkovi v reakci na jeho projev v rozhlase Alma-Aty z 28. srpna obhajující „bratrskou pomoc“ Československu. Peroutka se v tomto dopise snaží vyvrátit propagandu Sovětského svazu o kontrarevoluci u nás, obhajuje obrodný proces a zároveň poukazuje na zbožštění stranických vůdců v Sovětském svazu a nemožnost jejich kritiky. Budoucnost v socialismu vidí v jeho demokratizaci, jak uvádí: *Magnetem pro každého občana našeho státu je dnes humanitní a demokratický socialismus, tak jak si jej představovali Marx a Lenin a nikoliv jeho stalinská karikatura, která je jen špatně maskovaným fašismem*.⁴² Marečkův postoj zastávající oficiální linii moskevského politbyra Peroutku velmi zklamal, už vzhledem k tomu, že si jej vážil pro jeho angažovanost během ruské revoluce a budování Sovětského svazu.

V následujících měsících zůstával Peroutka aktivní v rámci Československé strany socialistické. V muzeu pokračoval ve své odborné práci. Během roku 1969 kromě výstavy o vsetínských sklárnách připravoval vydání vlastní publikace o rožnovských rebeliích, nové číslo sborníku *Valašsko* a navzdory nastupující normalizaci spolupracoval na reedici Jandíkovy knihy *Masaryk na Valašsku*. S okupací a následným vývojem se však nikdy nesmířil. Jasně se to ukázalo v jeho osudovém článku *Jedenapadesátileté Československo*, vydaném v týdeníku *Nové Valašsko* 22. října 1969.⁴³ Byl otištěn v době, kdy se první Československá republika a osoba T. G. Masaryka staly opět ideologicky nežádoucími a cenzori znovu utahovali šrouby. Článek mohl vyjít, jelikož redakci *Nového Valašska* se tehdy nepodařilo úplně personálně pozměnit a cenzori snad Peroutkovi ani nevěnovali výraznější pozornost, jelikož ho znali jako pravdivého přispěvatele. Text začíná mírně, autor shrnuje hlavně historii vzniku Československa, kdy největší zásluhu připisuje Masarykově zahraniční akci. Peroutka uznává první republiku jako ostrov demokracie ve střední Evropě, zároveň

poukazuje na nevyřešenou sociální a národnostní otázku. Následuje shrnutí dalšího vývoje za druhé světové války a po ní. Zásadní problém pro stranické funkcionáře nastal v místě, kde se Peroutka kriticky vymezuje proti situaci v 50. letech. Schvaluje znárodnění průmyslu prezidentskými dekrety, avšak kriticky se vyjadřuje k sílící státní centralizaci a omezování svobody rozhodování po únorovém převratu v rámci hospodářství i života lidí. Přímou uvádí: *Socialismus, který měl znamenat především osvobození člověka, se stával jakýmsi návratem k feudalismu se všemi formami jeho mimoekonomického nátlaku, tortury a vazalské závislosti všech článků státní mašinerie na jediném neomylném vladaři*. V závěru článku uznává federalizaci republiky jakožto přirozený a nejlepší vývoj pro oba její národy. Píše: *Celých 51 let našeho národního bytí stejně jako předchozích tisíciletí existence našich národů je neustálým zápasem o tuto svobodu, svobodu, kterou žádná moc nemohla trvale potlačit*. Článek uzavírá citátem T. G. Masaryka: *Idealismus, spravedlnost, lidskost se nakonec vyplácejí lépe než násilí hrabivých nadlidí. Věřme ve svobodu, svobodu vždy větší a větší*.

Toto vskutku nebyla slova, která by nastupující normalizátoři chtěli číst v oficiálním tisku. Jak píše Peroutka v dopise na rozloučenou, chtěl zde ukázat svou odvahu a vyjádřit názory, o kterých byl přesvědčen, že jsou správné. Nepočítal nejspíš s tvrdou reakcí komunistické moci, již publikování textu vyvolalo. Článek posloužil představitelům KSČ jako záminka k vypořádání se s nepohodlnými členy redakce *Nového Valašska*, hlavně redaktorem Petrem Machovským (působil zde už během roku 1968), jemuž vyhrožovali odvoláním.⁴⁴ Stejným způsobem, totiž ztrátou zaměstná-

40 Tamtéž.

41 Tamtéž.

42 SOKA Vsetín, f. RNDr. Bohumil Peroutka, k. 2, inv. č. 80.

43 PEROUTKA, Bohumil: Jedenapadesátileté Československo. *Nové Valašsko*, 1969, roč. 17, č. 42–43 (22. 10. 1969), s. 1. a 5.44 Redakce *Nového Valašska* silně podporovala obrodný proces během roku 1968, hlavně tehdejší šéfredaktor Vladimír Valtr. Proto byl

ní v muzeu, vyhrožovali i autorovi článku. To vše Peroutka jako citlivý člověk velmi těžce nesl, neúmyslně zapříčinil potrestání jiných lidí a sám měl přijít o práci, která ho tolik naplňovala a které tolik dával. Nakonec našel jediný způsob, jak se z této svízelné situace dostat. Odpoledne 28. října 1969 vyšel do atria vsetínského zámku, obalil se lepenkovým papírem (ten byl zde nachystán kvůli probíhající rekonstrukci) a zapálil. Jako první si ho po činu všimla paní Šimarová, která do zámku přišla na kurz šití, a pohledem na něj byla silně otřesena. Ohořelý Peroutka poté vyšel před hlavní vchod zámku, kde jej zpozorovali další procházející lidé a přivolali z blízké fary sanitku. Ta přijela po několika minutách a odvezla ho do vsetínské nemocnice. Ačkoliv bezprostředně po činu ještě komunikoval se svědky a do vozu nastoupil sám, popáleniny se ukázaly jako neslučitelné se životem a on o dva dny později, 30. října, zemřel.⁴⁵ Poslední rozloučení proběhlo 5. listopadu 1969 v krematoriu v Olomouci.

Bohumil Peroutka zanechal na svém stole kromě zapůjčených knih, které měli jeho kolegové vrátit, také dva dopisy na rozloučenou. Kratší z nich je součástí vyšetřovacího spisu. Je psán klidnější rukou, autor v něm poznamenává, že jeho poslední vůle se nachází v bytě. K motivaci svého činu uvádí: *Umrám s myšlenkou, že všechno to krásné a dobré, co bylo v našem státě započato v minulém roce, bude dovedeno ke zdárnému konci. I když má smrt je motivována jinak než smrt Jana Palacha, nechť poslouží dobré věci, které jsem nemohl pomoci svým životem!*⁴⁶ Delší dopis uložený v Peroutkově pozůstalosti v Muzeu regionu Valašsko je osobnější, je na-

Pietní akt a odhalení pamětní desky dr. Peroutkovi v atriu vsetínského zámku 27. října 1994
Foto: Muzeum regionu Valašsko

psán na dvou listech, rukopis je notně přeškrtnutý a místy nečitelný. V jeho řádcích je znát pisatelovo rozrušení, beznaděj a lítost nad tím, co jediný kritický článek rozpoutal, a deprese, do které se dostal kampaní zaměřenou proti jeho osobě. Začíná slovy: *Loučím se se světem a se životem, který jsem žil bezúčelně, naprázdno. Nedovedl jsem pracovat, ani správně se zachovat. Chtěl jsem být titánem, který by zvládl všechno na světě, považoval jsem se za neomylného, zatímco jsem se dovedl soustředit pouze na detaily.* V dalších pasážích bilancuje svůj život a přiznává se i k osobním problémům vlivem neopětovaných citů. V závěru prosí členy redakce *Nového Valašska* o odpuštění za nepřijemnosti, které jim způsobil. Končí slovy: *Závěrem prohlašuji, že to bylo mé svědomí a snad i víra v ideje, které mě přiměly k tomuto činu.*

Rozhodnutí Bohumila Peroutky spáchat sebevraždu muselo uzrát

někdy během šesti dnů po vydání článku v *Novém Valašsku* a následné reakce ze strany komunistických funkcionářů. Vzhledem k zaměření článků i osobní účtě k osobě Tomáše Garrigua Masaryka nebylo jistě zvolené datum 28. října náhodné. Otázkou zůstává, zda se k činu odhodlal během několika hodin, či už ho pečlivě plánoval v předchozích dnech. Sebevražda upálením nese inspiraci v činu Jana Palacha, na kterého ostatně Peroutka poukazuje v dopise na rozloučenou. Můžeme zde vidět zvolení způsobu sebevraždy na základě napodobování předešlého činu. Ostatně sám Palach (sebeupálený 16. ledna 1969) se inspiroval upálením buddhistických mnichů v Jižním Vietnamu, kteří protestovali proti místnímu režimu podporovanému USA. O jejich činech hojně referovala média východního bloku v rámci propagačního boje studené války.⁴⁷

v květnu 1969 odvolán a nahradil jej Petr Machovský, který se už snažil více držet krok s nově nastolenou linií, avšak nadále zůstával trnem v oku některým stranickým funkcionářům. Více k postoji redakce *Nového Valašska* během roku 1968 viz ŠRÁMEK, Jan: Vybraná témata pražského jara pohledem *Nového Valašska* (bakalářská práce). Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno 2018 – viz <https://is.muni.cz/th/ptp46/> (citováno k 25. 10. 2019).

45 ABS, f. O 12-8 (Okresní správa SNB Vsetín), inv. č. 136, bal. č. 7*: Bohumil Peroutka, nar. 1926, sebevražda, Protokol SNB o ohledání místa upálení, Zápisy o výpovědi svědků, vše z 28. 10. 1969, fol. 3–13.

46 Tamtéž, fol. 14.

~~Handwritten text, likely a letter or document, written in cursive script. The text is heavily crossed out with multiple horizontal lines, indicating it has been redacted or is a draft. The handwriting is dense and difficult to decipher due to the scribbles and deletions.~~

Dopis Bohumila Peroutky na rozloučenou

Foto: Muzeum regionu Valašsko

Palachovu smrt pak v krátké době napodobili v Československu Jan Zajíc (25. února 1969) a Evžen Plocek (9. dubna 1969) a tento druh protestu se rozšířil i do dalších komunistických zemí. Zároveň se u nás objevily případy upálení, které neměly toliko politické pozadí, ale roli u nich hrály spíše osobní důvody – zde můžeme uvést příklad Josefa Hlavatého z Plzně (20. ledna 1969).⁴⁸ Pro psychicky labilní jedince může sebevražda, která se dostane do médií, posloužit jako vzor, který posvětil jejich rozhodnutí, s nímž předtím váhali. Jak vyplývá z dopisu na rozloučenou Bohumila Peroutky, jeho sebevraždu nelze brát jako čistě politický čin, ale jako zoufalé řešení složité životní situace, jejíž příčiny však lze hledat v tlaku komunistických normalizátorů.

Nedlouho poté, co byl Peroutka po hrben, vyšel v *Novém Valašsku* článek okresního tajemníka KSČ Bohumila Klíchy⁴⁹ *Proti falšování dějin nelze mlčet*.⁵⁰ V něm se autor coby kovaný stalinista snažil pomocí ideologických floskulí a pouček oponovat Peroutkovým tvrzením. Tento tendenční výtvar zkrslující dějiny měl dle jeho autora za cíl *uvést vše na správnou míru uvedením skutečných historických*

faktů, celkem vyšel na pokračování ještě v dalších třech následujících číslech uvedeného týdeníku. Na stranu Peroutky se postavil jeho přítel a archivář Ladislav Baletka, který do redakce poslal článek obhajující zemřelého. Článek ale ve vyhrocené situaci redaktor Machovský odmítl otisknout. On i předseda redakční rady Bohuslav Jašek byli odvoláni, Machovský následně v listopadu 1970 spáchal sebevraždu.⁵¹ Po odvolání Machovského stanul v čele redakce Jaroslav Vávra, který hned ve svém prvním úvodníku nenechal nikoho na pochybách, jakou linii zastává a že jakékoliv výhrady vůči režimu v novinách trpěny nebudou.⁵²

Jméno Bohumila Peroutky se pak stalo pro komunistický režim v dalších letech z pochopitelných důvodů nežádoucím. Zmínili jsme již situaci, kdy jeho autorský článek byl otištěn pod cizím jménem ve *Valašsku revolučním*. V oficiálně vydaném katalogu vlastivědného ústavu k výstavě 50 let muzea a 10 let Vlastivědného ústavu Vsetín bilancujícím historii instituce je Peroutka zmíněn pouze jednou, a to okrajově.⁵³ Toto mlčení pokračovalo až do sametové revoluce. Po ní se jeho jméno začalo znovu objevovat

na veřejnosti.⁵⁴ O několik let později, 27. října 1994, byla Peroutkovi odhalena pamětní deska v atriu vsetínského zámku, u příležitosti 25. výročí jeho upálení. Autory bronzové plakety jsou sochař Ambrož Špetík a grafik Josef Válek. V roce 2010 pamětní desku doplnila instalace ze skla a kovu *Pocta RNDr. B. Peroutkovi*, kterou vytvořil akademický sochař a vsetínský rodák Václav Cigler.⁵⁵ Tato minimalistická a pietní instalace byla bohužel později z provozních důvodů z atria odstraněna.

Jen krátce po listopadu 1989 se v deníku *Expres* objevil článek, který dával smrt Bohumila Peroutky do souvislosti s demonstrativním upálením Jana Palacha a Jana Zajíce.⁵⁶ I nadále se při připomínání výročí jeho úmrtí v tisku objevují titulky, které ho označují za další lidskou pochodeň.⁵⁷ Ačkoliv důvodem jeho smrti byl výrazný tlak normalizátorů, srovnávat jeho motivaci s obdobným činem Jana Palacha je skutečně přinejmenším problematické. Spíše než o promyšlený demonstrativní čin se u Bohumila Peroutky jednalo o zoufalé východisko z těžké životní situace, do níž se dostal tlakem komunistického režimu. pd

47 BLAŽEK, Petr: Sebeupálení jako forma radikálního politického protestu ve světě. In: *Solitér. Pocta historikovi Václavu Veberovi*. ÚSTR, Praha 2012, s. 342.

48 TÝŽ: První následovník. Sebeupálení Josefa Hlavatého 20. ledna 1969. *Paměť a dějiny*, 2013, roč. 7, č. 1, s. 95–102.

49 Bohumil Klícha (1905–1978) byl od roku 1937 tajemníkem Krajského výboru (KV) KSČ v Moravské Ostravě pro okresy Vsetín, Valašské Klobouky a Valašské Meziříčí. Od dubna 1939 až do konce války byl vězněn v nacistickém koncentračním táboře Sachsenhausen. Po válce vedoucí tajemník Okresního výboru KSČ Vsetín a místopředseda KV KSČ v Gottwaldově. Od ledna 1949 do března 1953 člen Komise stranické kontroly (KSK) ÚV KSČ. V roce 1950 přešel jako člen KSK na ministerstvo národní bezpečnosti, kde byl velitelem kontrolního odboru (do roku 1952). V letech 1946–1948 poslanec Ústavodárného Národního shromáždění za KSČ, v letech 1948–1954 Národního shromáždění, zvolen ve volebním kraji Ostrava. VOREL, Jaroslav – ŠIMÁNKOVÁ, Alena a kol.: *Československá justice v letech 1948–1953 v dokumentech, díl I. Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR*, Praha 2003, s. 244.

50 KLÍCHA, Bohumil: Proti falšování dějin nelze mlčet. *Nové Valašsko*, 1969, roč. 17, č. 45 (12. 11. 1969), s. 2.

51 BALETKA, Ladislav: Významné osobnosti našeho města: Bohumil Peroutka. In: *Zpravodaj města Vsetína*, 1999, č. 11, s. 12.

52 VÁVRA, Jaroslav: Příkladností a věcností. *Nové Valašsko*, 1969, roč. 17, č. 45 (12. 11. 1969), s. 1.

53 *Katalog výstavy 50 let muzea, 10 let vlastivědného ústavu Vsetín*. Vlastivědný ústav Vsetín, Valašské Meziříčí 1974.

54 BALETKA, Ladislav: K výročí narození RNDr. Bohumila Peroutky. *Nové Valašsko*, 1990, roč. 39, č. 30 (1. 8. 1990), s. 3; URBACHOVÁ, Eva: Bohumil Peroutka (1926–1969). In: *Zpravodaj Okresního vlastivědného muzea ve Vsetíně*. Okresní vlastivědné muzeum ve Vsetíně, Vsetín 1991, s. 65–66 a TÁŽ: Bohumil Peroutka. In: *Zpravodaj města Vsetína*, 1990, č. 7–8, s. 11–12.

55 MEHEŠOVÁ, Olga: Václav Cigler vystavuje svoje díla v zámeckém atriu. *Valašský deník.cz*, 23. 4. 2014 – viz https://valassky.denik.cz/kultura_region/vaclav-cigler-vystavuje-svoje-dila-v-zameckem-atriu-20140423.html (citováno k 25. 10. 2019).

56 Utajený dopis. *Expres*, 18. 4. 1990, s. 2.

57 BURDA, Michal: Bohumil Peroutka, pochodeň číslo tři, se upálil před 45 lety. *Valašský deník.cz*, 27. 10. 2014 – viz https://valassky.denik.cz/zpravy_region/bohumil-peroutka-pochoden-cislo-tri-se-upalil-pred-45-lety-20141027.html (citováno k 25. 10. 2019).